

Марија С. Раковић
Универзитет у Крагујевцу
Филолошко-уметнички факултет
Центар за проучавање језика и књижевности
Крагујевац

УДК 821.163.41.08-93-31 Олујић Г.
811.163.41'38

Стручни рад
Примљен: 15. марта 2019.
Прихваћен: 12. априла 2019.

ЛИНГВОСТИЛИСТИЧКИ ПРИСТУП РОМАНУ *ГЛАСАМ ЗА ЉУБАВ* ГРОЗДАНЕ ОЛУЈИЋ¹

Ајсџиракџи: Рад се бави утврђивањем лингвостилистичких одлика романа *Гласам за љубав* Гроздане Олујић. Циљ је анализа свих нивоа лингвостилистичке анализе и њихових основних јединица – стилема. Наш задатак у раду биће да уочимо стилеме на свим језичким нивоима, али у првом реду се разматрају морфостилеми, лексостилеми, синтаксостилеми и текстостилеми, као најдоминантнији у роману. На нивоу морфостилистике разматрају се: (1) функционално-стилска маркираност морфолошких категорија и (2) експресивна вредност морфолошких категорија. Лексичку стилистику присутну у роману размотрићемо уочавајући у њему лексику са конотацијом, тј. (1) емоционално-експресивну лексику и (2) лексику са одређеном функционално-стилском маркираношћу. Када је синтаксостилистика у питању, циљ нам је да уочимо диференцијацију између синтаксостилема и синтаксичке синонимије, али и опозицију номиналних и вербалних стилова, као и различите поступке експресивне синтаксе. Како је текстуална стилистика релативно нови сегмент стилистичких истраживања, на овом плану ћемо размотрити следеће њене аспекте: (1) јаке позиције текста, (2) стилистичке текстуалне конекторе, (3) тачке гледишта и (4) интертекстуалност, метатекст, ауторереференцијалност. Видећемо на који начин употреба стилема доприноси књижевноуметничком стилу писања Гроздане Олујић, као и карактеризацији ликова и откривању водећих идеја романа. Анализа је показала да стилеми доприносе лепоти књижевног дела, али и оригиналности језика и стила писања Гроздане Олујић.

Кључне речи: лингвостилистика, стилем, морфостилем, лексостилем, синтаксостилем, текстостилем, роман, *Гласам за љубав*, Гроздана Олујић.

¹Рад је урађен у оквиру пројекта 178014 „Динамика структура савременог српског језика”, који финансира Министарство просвете, науке и технолошког развоја Републике Србије

1. УВОДНА РАЗМАТРАЊА

Као бајкописац чувенија, али ништа мање вредна ни као романописац, Гроздана Олујић је један од писаца за децу у чијем стваралаштву главну улогу имају деца². У њеним књижевним остварењима „чест мотив је усамљеност деце” (Миленковић 2010: 27), а могло би се рећи да је један од водећих мотива управо овај и у роману *Гласам за љубав* чији су јунаци „млади људи у тзв. *времени оформљења*, у потрази за љубављу и сопственом личношћу” (Јовановић 1996: 5). Роман *Гласам за љубав* је 1963. године проглашен за најбољи кратки роман у Загребу (Телеграм) и, такође, пренет на филмско платно. Преведени на чак 28 светских језика, романи и бајке Гроздане Олујић нису одјекнули само у српској дечијој књижевности, већ и у светској – у својој чудесној, књижевној, измаштаној лепоти.

Лингвостилистика као посебна дисциплина доприноси заокруженом и потпуном изучавању књижевног дела успостављањем споне између науке о књижевности и науке о језику. Полази од језичке чињенице и открива начин на који језички израз у оквиру књижевноуметничког текста постаје јединица са стилском вредношћу – стилем или стилистичка доминанта (Штасни 2012: 29). Наш задатак у раду биће да уочимо стилеме у роману *Гласам за љубав* на свим језичким нивоима, с обзиром на то да се „стилем као интензификатор израза може остварити на плану фонетике, морфологије и деривације, синтаксе, семантике и лексике” (Штасни 2012: 29–30), уочимо доминантне стилистичке поступке којима се обликује текст романа, као и граматичке форме које су пресудно утицале на стилско обликовање романа Гроздане Олујић. У раду ћемо роман третирати као *шексјосџилем* или стилистички маркиран дискурс³, а „текстлингвистика проучава тзв. *везани шексј* дефинисан као смисаоно јединство низа реченица” (Николић 2017: 198). Како су кључни услови који се постављају језичком поступку у функцији стилема да има (1) форму која се може прецизно одредити (стилематички аспект) и (2) потенцијалну експресивну вредност (стилогени аспект) (уп. Николић 2017: 191), покушаћемо да уочимо стилска средства онеобичавања текста романа *Гласам за љубав* којима се постиже ефекат књижевноуметничког текста, али врши и карактеризација ликова. У раду се нећемо бавити поетским карактеристикама романа нити његовим методичким потенцијалима⁴, већ ће акценат бити на лингвостилистичкој анализи – посебно на морфолошком, лексичком, синтаксичком и графичком плану с обзиром на то да су у роману ови стилеме најдоминантнији.

² О раду Гроздане Олујић као проучаваоца књижевности видети: Олујић 1981; Олујић 2006.

³ О песми као *шексјосџилему* видети у: Ковачевић 2015.

⁴ О методичкој обради романа *Гласам за љубав* в. Калезић-Ђирковић 2011. О методичком потенцијалу лингвостилистике уџбеника и наставе правописа в. Николић 2012. и Николић 2016а. Лингвостилистички приступ прозним делима дале су и ауторке: Спасић 2013; Николић 2016б; Николић 2017.

2. ПРЕТХОДНА ИСТРАЖИВАЊА

Иако је прозни опус Гроздане Олујић више проучаван са аспекта науке о књижевности, у србистичкој литератури проналазимо и радове који стваралаштву Гроздане Олујић, у првом реду бајкама, приступају и из перспективе науке о језику. Из докторске дисертације „Поетика бајке Гроздане Олујић” из 2008. године проистекла је истоимена монографија ауторке Зоране Опачић. Поред разматрања поетичких одлика бајки, З. Опачић бави се и проучавањем омладинских романа, између осталих и романом *Гласам за љубав*, у своја два рада: „Роман за младе као лектира у вишим разредима основне школе (на примеру романа *Гласам за љубав* Гроздане Олујић)” и „Одрицање од правила у име унутарње слободе у романима Гроздане Олујић (поетика омладинског романа)”. У првом споменутом раду ауторка акценат ставља на истицање карактеристика романа *Гласам за љубав* који га сврставају у погодан штиво за лектуру у завршном основношколском периоду, а то су „специфичне стилске особености романа (коришћење говорног израза јунака школског узраста, јунак-приповедач) и тематика (проблеми у одрастању, конфликти у породици и школи, прва љубав и сл.), као и неоспорни књижевни квалитет” (Опачић 2008: 245). У другом раду ауторка истиче да „романи прецизно описују осећање света младих у социјалистичком/послератном друштву: несигурност, бунт, трагање за идентитетом кроз преиспитивање истина које су им сервиране и одбијање да им се повинују. Уместо тога, јунаци *Гласам за љубав* и личну слободу, напуштају своје учмале средине, породице које их унесрећују и одбијају да живе као *мрави у шрци за новцем*” (Опачић 2009: 591). Ауторка напомиње и пионирску улогу Гроздане Олујић при увођењу омладинског романа у српску књижевност што нам сугерише значај романескног стваралаштва Гроздане Олујић, па му, стога, треба посветити пажњу. У раду проналазимо и одређење романа Гроздане Олујић као прозе коју је Флакер назвао *џинс-џрозом*, где је „приповедање обликовано налик на ’усмени спонтани говор’ јунака-приповедача и постиже се уношењем жаргона, применом поштапалица и обраћањем функционалној публици, што све запажамо у говору јунака *Гласам за љубав*” (Опачић 2009: 598). Важно место романа *Гласам за љубав* истиче и сама ауторка: „роман *Гласам за љубав* у највећој мери носи елементе селинцеровске поетике пошто се бави конфликтним одрастањем адолесцената шеснаестогодишњака. Стога овај роман за српску књижевност има улогу коју донекле можемо упоредити са Селинцеровом у америчкој књижевности” (Опачић 2009: 599).

Поетичке одлике, тематика и особине ликова у роману *Гласам за љубав* главна су тема радова „Романи Гроздане Олујић” Радивоја Микића, „Слика света и приповедачки поступак у роману *Гласам за љубав* Гроздане Олујић” Петра Пијановића, „Мотив суровости у романима Гроздане Олујић” Слађане Јаћимовић и „Држећи се зубима за ветар (о ликовима омладинских романа Гроздане Олујић)” Валентине Хамовић. Р. Микић истиче да је „најближи

моделу прозе у траперицама роман *Гласам за љубав*” (Микић 2010: 27), а „оно што роман *Гласам за љубав* приближава моделу ’прозе у треперицама’ је свакако улога популарне културе у обликовању видокруга главног јунака (Мерилин Монро, филм у коме главну улогу игра Жан-Пол Белмондо, плоче Бета Бруна, књиге Волфганга Борхерта) и његов однос према школи као симболу друштвене репресије, укидању права на слободно мишљење” (Микић 2010: 27). П. Пијановић у свом раду, поред одлика главног лика и тематике романа, описује и језик јунака истичући да је „говор старијих подложен језичком клишеу или конвенцији, док се говор младих јунака везује за стилизовани и урбани језик. У њему има доста неологизама типичних за ученичку омладину, укључујући жаргон па и језик улице” (Пијановић 2010: 42). Пијановић истиче и да су у роману чести тзв. имплицативни изрази, а то су, по Флакеру, „изрази широког или неодређеног семантичког опсега који потјечу из разговорнога језика у којем суговорник зна на што се такви изрази заправо односе и који су садржаји у њима имплицирани” (Пијановић 2010: 43).

Лингвистички приступ прози Гроздане Олујић дали су Александар Милановић у раду „Језичке и стилске карактеристике бајки Гроздане Олујић” и Вишња Мићић у раду „Фигуре конструкције у бајкама Гроздане Олујић (дидактичко-методички аспект)”. Радови нам сугеришу да су лингвистичке одлике прозе Гроздане Олујић разматране на примеру бајки, док лингвистичке одлике романа, бар увидом у коришћену литературу, нису биле главни предмет радова, већ се само успут разматрају, као што је случај у споменутом раду П. Пијановића. Специфичност језика бајки Гроздане Олујић, као и у роману који је био предмет наше анализе, огледа се у синтакси, па се за синтаксичке одлике бајке наводе „наглашеније активирање узвичних и упитних реченица (реторичких питања), ред речи и компликована структура који су карактеристични за барокну реченицу, синтаксички паралелизам, понављања, гомилања хомофункционалних синтаксичких јединица, изузетно честа реченична кондензација, ретка, али ефектна парцелација” (Милановић 2010: 157). Оно до чега смо дошли при анализи романа, а тиче се кондензације реченичне структуре, истиче и А. Милановић као карактеристику бајки Гроздане Олујић, наводећи да је „реченична кондензација изразито фреквентна, а остварена махом кроз глаголске прилоге” (Милановић 2010: 162). И ауторка В. Мићић, попут А. Милановића, запажа да „читајући бајке Гроздане Олујић, не можемо да не приметимо специфичан начин конструктисања реченице, истицање и уланчавање реченичних или синтагматских целина, информациону згуснутост” (Мићић 2010: 125). Методички приступ овог рада „имао би за циљ да предложи начине обраде стилски онеобичених реченица. С обзиром на то да се структура реченице у делу Гроздане Олујић умногоме разликује од оне коју дете користи у свакодневной комуникацији, стилске вежбе подстакнуте овим текстовима могу да подрже сва три нивоа постигнућа” (Мићић 2010: 132).

Увидом у литературу која се бави истраживањем романескне прозе Гроздане Олујић можемо закључити да се она, у првом реду, бави разма-трањем поетичких одлика романа, с тим да се, уз приповедачке поступке, наводи и говор јунака, специфичан у прози Гроздане Олујић због одступања од стандардног језика (употреба жаргонизама је најдоминантнија). Када је лингвистички приступ у питању, радови се баве језичким и стилским одликама бајки, као и њиховим *фигурама конструкције* из чије анализе могу проистећи методичке импликације за наставну праксу. Све наведено нам сугерише да је прозу Гроздане Олујић, услед специфичних књижевних, али и стилских одлика, важно истраживати и са аспекта науке о књижевности за децу и увођења омладинског романа у српску књижевност, али и са аспекта науке о језику, с обзиром на специфичан језик и стил који њено дело приближава „малим” и младим читаоцима, а бива и погодно лингводидактичко средство при употреби стилских вежби у реализацији наставе српског језика и књижевности, тачније подобласти *Култура изражавања*, у основној школи.

3. РЕЗУЛТАТИ ЛИНГВОСТИЛИСТИЧКЕ АНАЛИЗЕ

Како је роман *Гласам за љубав* намењен деци и омладини, „поставља се проблем оправданости употребе стилематичких поступака, што посебно долази до изражаја када се књижевно дело намењено деци изграђује као *нон-сенсни текст*. Да би нонсенсни текст имао уметничку вредност, потребно је да у одступањима од логичког начина изражавања ’влада одређени логос’ и да сваки стилем има одређену уметничку сврху у конкретном књижевном делу” (Ђуровић, Николић 2016: 73), па је наш задатак у раду да уочимо стилеме, али и њихове функције при описивању радњи у роману, као и при одређењу карактера ликова и њихових поступака. Лингвостилистика стилемом сматра минималну јединицу стилистичке анализе, тј. *стилистички структурисану форму језичке јединице*. Стилем је носилац стилистичке или структурно-стилистичке информације језичке јединице, а та информација обавештава „о стилистичком потенцијалу форме, о њеној стилистичкој уређености, обојености, изражајности, експресивности [...]” (Ковачевић 1995: 21–22). Управо употреба стилема доприноси онеобичавању књижевноуметничког текста и даје ноту оригиналности ствараоцима.

3.1. Лингвостилистичку анализу започињемо разматрањем морфостилистике, тј. уочавањем морфостилема одређених граматичких категорија⁵. У оквиру морфостилематичних поступака романа нећемо говорити о категоријама врста речи (није нам циљ да идентификујемо најдоминантније врсте речи које имају стилску вредност зато што би нас то одвело квантитативној

⁵Више о стилистичкој вредности граматичких категорија у: Ковачевић 1999.

анализи, а не квалитативној), већ ћемо морфостилистици прићи са аспекта форме речи, у првом реду форме глагола, али и придева и именица.

Најдоминантнија глаголска форма у роману је аорист, што не чуди с обзиром на то да је „основна карактеристика аориста та да се њиме изражавају искључиво лично доживљене прошле радње ограниченог трајања (Вуковић 1967: 380–382). Њиме се, дакле, исказују доживљаји, а не догађаји, тј. само радње у којима је учествовало или је при њиховој реализацији било присутно лице које их износи (Ковачевић 2015: 58). Управо са тим циљем, као главном актеру и приповедачу романа, Слободану Галцу, ауторка говор даје најчешће у форми аориста⁶ – како би, на што адекватнији начин, допринео утиску доживљености. У роману је уочено и низање аориста, као у примерима:

„Кад дођосмо до скеле, предложих да га бацимо у Тису” (38); „Кад она прође поред мене и насмеши се, окретох главу у страну” (41); „Помислих да позвонимо и другу директору, мом очуху, али се сетих мајке” (84).

Наведени примери нам илуструју доживљеност радње у којој је учесник био и сам приповедач, али нам открива и његову унутрашњу, психолошку борбу и духовно стање.

Поред аориста којим се постиже ефекат доживљености радње, али и живо приповедање, чиме се пред читаоце ставља могућност формирања јасних слика, анализа корпуса је показала да су чести творбени морфостилеми и форме суперлатива. Ауторка романа често користи форму суперлатива са циљем да посебно, хиперболично нагласи или неку од особина јунака, или њихов став, или мишљење према одређеним ликовима или поступцима. Тако уочавамо примере:

„Била је то најтврдоглавија корњача коју бисте успели да сретнете, тако ми бога!” (91); „Збиља Слободане Галац, шта би ти могао да будеш? – ловила ме је, на најнеочекиванијим серпентинама душе, моја савест” (92–93).

Стилски ефекат суперлатива посебно је уочљив у првом примеру где главни јунак тврди да је корњача Грета најтврдоглавија иако само њу „познаје”, тј. познаје њене поступке и третира је као људско биће.

На творбеном плану стилски ефекат постиже се и честом употребом деминутива, као у примерима:

„[...] загрлила ме је а надлактице су јој биле танушне и хладне” (21); „Певала је опет песме о бродићу, а мени су струкови поиграли на води” (68).

⁶О употреби аориста и имперфекта код српских реалистичких писаца в. Јовановић Симић 2017.

Примери нам показују да деминутиви имају експресивно значење хипокористичности, а са циљем да се изрази емотивни став јунака док приповедају о начинима на које поступају, али и о односима према осталим ликовима.

3.2. Лексикостилистика има широко подручје деловања, уско је повезана са семантиком, лексикологијом и лексикографијом. У роману *Гласам за љубав* на плану лексичке стилистике учили смо велики број жаргонизама. Жаргонизми су употребљени као лексеме познате главним јунацима, Слободану и Рашиди, при чему употреба жаргонизама у њиховим дијалозима не бива семантички замагљена. Нашу пажњу су посебно привукле жаргонске лексеме именице *баба*, па у роману проналазимо синонимне лексеме, у РСЈ означене као жаргонизми, а то су *сшарка*, *бабац* (добродржећа старица) и *бакушан* (старија жена, баба). Употреба ових жаргонизама има за циљ да искаже мишљење главних јунака према „старици са кучетом”, коју стално прате мислећи да има доста новца. За именовање старијих особа, и мушких и женских, ауторка користи лексему *чллатери*, а за младе, незреле женске особе жаргонизме *женскица* („Нисам веровао да је то због Рашиде, он је бог за женскице, али било је” (15)) и *балавица* („Таква једна четрнаестогодишња балавица није за нешто боље” (15)). Употреба ових жаргонизама има за циљ да покаже незрелост, и физичку и емоционалну, девојчица које су, такође, јунакиње овог романа. Ауторка употребљава и жаргонску лексему *цукан*. Када је о експресивној употреби глагола реч, налазимо жаргонизме *млатшарашти* (причати глупости), *кикошашти* (гласно се смејати), *иеншарашти* (пењати се), *не мирисашти* (не волети), *чистшашти се* (склонити се), *ишшчашти* (не уклапати се), *башшриашти се* (бранити се), *чварашти се* (сунчати се) или *шромшљашти* (неразговорно изговорити). Наведени глаголи имају експресивну вредност, чиме се исказује начин поступања, али и став јунака у роману.

3.3. Синтаксостилистички потенцијал доживљености глаголске радње, способност да искаже емотивни став јунака, али и живо приповедање, омогућава кондензована реченична структура. Без обзира на краћу реченичну форму, кондензоване реченице су веома информативне. Кондензација реченичне структуре постигнута је употребом глаголских прилога, садашњег и прошлог, који су веома фреквентни у анализираном роману. Готово да су у свакој другој реченици употребљене форме глаголског прилога садашњег и глаголског прилога прошлог, како самостално тако и у комбинацији, у истој реченичној структури, као у примеру:

„Ослободивши се, испружила би своју предњу шапу и гребла ме по нози захтевајући да је попнем на сто на коме сам писао роман” (85).

Ова би реченична форма била знатно дужа да су употребљени лични глаголски облици у функцији предиката. У оваквим и сличним примерима, попут: „И не гледајући, знао сам да је то онај прави. – Држи се, Грета! – вик-

нух скочивши на папучицу вагона. – Ми путујемо!” (139), којим се завршава роман, постиже се ефекат живог описивања емоционалних стања, мисли и поступака јунака романа. Употреба глаголских прилога омогућава лакше читање, стиче се утисак да се радња одвија пред очима читалаца, што привлачи пажњу младих и чини роман узбудљивим штивом.

3.4. Поред честе употребе црте, при сигнализирању дијалогских форми, чести су и графостилеми⁷. Графостилематика се у роману огледа употребом речи са белинама између њихових слова, што се уочава уколико погледамо страницу романа. У роману су најдоминантнији графостилеми заменица са циљем да се именовање не врши директно, већ да се о јунацима познатим чињеницама говори на другачији, скривен начин. Графостилеми имају вео тајновитости, па представљају специфичан вид комуникације међу јунацима романа. Могло би се рећи да је говор „у шифрама”, наговештавајући да су у питању дечији несташлуци, попут писања лажних љубавних писама наставници физике, за које, како би се успешно реализовали, не треба други да чују. Такође, употреба графостилема у форми заменице има за циљ да асоцира и на именовања која нису прикладна за дечији узраст. Ауторка је тако избегла експлицитно навођење појединих ласцивних лексема, те је, графостилематичким поступком, код читалаца постигла ефекат наслуђивања. Ево неколико примера графостилема:

„Можда би била на очевој страни, не тврдим, али она би **морала** да примети” (25); „Нисам почео, јер то би било изношење тајни **оне** куће” (27); „Није прошло ни пола сата како седим посматрајући старце који причају о солунским ратовима и чиновнике како истрчавају из канцеларије да као риба попију гутљај ваздуха и опет наставе оно **од седам до три**, а отац је већ дојурио до мене [...]” (29); „После се десило нешто чудно: било је то писмо које сам писао **због** Рашиде, али ми се због нечега све време чинило да га пишем за Рашиду” (61); „Али, он није онај прави, Рашида. Он је **ја**” (89).

Први графостилем има функцију да прекори мајку због тога што је незаштитнички настројена према свом сину, што је једно од најдоминантнијих осећања Слободана Галца према мајци услед њене недовољне бриге о њему и недостатка праве мајчинске љубави. Други пример одсликава став главног јунака према кући свог очуха, означавајући је као *ону*, далеку, туђу, којој он не осећа да припада нити се у њој осећа пријатно, па из тог разлога не жели ни да је именује. У трећем примеру графостилем има функцију да означи устаљену форму радног времена. Последња два графостилема показују дубоко емотиван однос Слободана Галца према Рашиди – он, наглашавајући то и на текстуалном, графостилематичном плану, исказује своју љубав према Рашиди, истичући да је баш он њена права љубав.

⁷О графостилемима у енглеском и српском видети: Палибрк 2013; Палибрк 2017.

Наведени примери показују да су графостилеми употребљени са циљем да означе емоционалан став главног јунака – према мајци и очуху, као и према својој љубави, девојци Рашиди. Графостилеми посебно истичу његов емотивни став носећи са собом дозу интимности, па се не наводе експлицитно с обзиром на то да је о искреним емоцијама реч.

4. ЗАКЉУЧНА РАЗМАТРАЊА

Како говори о борби два млада јунака, Слободана Галца и Рашиде, роман *Гласам за љубав* Гроздане Олујић за тему има истинску жељу за проналажењем љубави, смисла и срећне звезде. Тематски прилагођен деци и омладини, уз присуство стилема (морфостилема, лексостилема, графостилема, синтаксостилема) којима се постиже онеобичавање прозног текста, роман представља путовање кроз необичне пустоловине главних јунака.

Лингвостилистичка анализа романа је показала да употреба стилема доприноси детаљнијем описивању радње, доживљености и живости поступака главних јунака, али и њиховој карактеризацији. Посебно су лексостилеми и графостилеми допринели истицању емотивних ставова главног јунака, а стилематични поступци у роману допринели су и оригиналности стваралаштва Гроздане Олујић. Овако онеобичен дискурс бива примамљиво штиво младим нараштајима који ће се у овом роману пронаћи и разоткривањем скривеног смисла учити животну борбу коју детињство са собом носи.

ИЗВОР

Олујић (1996): Гроздана Олујић, *Гласам за љубав*, Београд: BOOKLAND.

ЛИТЕРАТУРА

Вуковић (1967): Jovo Vuković, *Sintaksa glagola*, Sarajevo: Zavod za izdavanje udžbenika.

Ђуровић, Николић (2016): Сања Ђуровић, Милка Николић, Нове именичке речи у прози Мирјане Стефановић (граматичка и стилистичка анализа), *Наслеђе*, 35, Крагујевац, 67–79.

Јаћимовић (2010): Слађана Јаћимовић, Мотив суровости у романима Гроздане Олујић, у: *Бунџовници и сањари, књижевна дело Гроздане Олујић: зборник радова*, Београд: Учитељски факултет, 59–70.

Јовановић (1996): Александар Јовановић, Свет љубави Гроздане Олујић, предговор, у: Гроздана Олујић, *Гласам за љубав*, Београд: BOOKLAND, 5–8.

Јовановић Симић (2017): Јелена Јовановић Симић, О употреби аориста и имперфекта у делима српских реалиста, у: М. Ковачевић, Ј. Петковић (ур.), *Српски језик, књижевност, уметност: (Српски) језик у комуникацивној функцији*, зборник радова, књ. 1, Крагујевац: ФИЛУМ, 25–34.

Калезић-Ђирковић (2011): Софија Калезић-Ђирковић, Наставна обрада романа *Гласам за љубав* Гроздане Олујић, у: Д. Бошковић (ур.), *Српски језик, књижевност, уметност: Жене: род, идентитет, књижевност*, зборник радова, књ. 2, Крагујевац: ФИЛУМ, 283–291.

Ковачевић (1995): Милош Ковачевић, Карактеристични језички поступци у оформљењу синтаксостилема, *Научни састајник слависта у Вукове дане*, 23/2, Београд: МСЦ, 19–32.

Ковачевић (1999): Милош Ковачевић, Стилистички аспект граматичких категорија, у: *Научни састајник слависта у Вукове дане*, 28/2, Београд: МСЦ, 51–63.

Ковачевић (2015): Милош Ковачевић, Дискурс једне пјесме Алека Вукадиновића у дискурсној анализи, у: *Језик, књижевност, дискурс, језичка истраживања: зборник радова*, Ниш: Филозофски факултет, 49–62.

Микић (2010): Радивоје Микић, Романи Гроздане Олујић, у: *Бунтовници и сањари, књижевно дело Гроздане Олујић: зборник радова*, Београд: Учитељски факултет, 19–35.

Милановић (2010): Александар Милановић, Језичке и стилске карактеристике бајки Гроздане Олујић, у: *Бунтовници и сањари, књижевно дело Гроздане Олујић: зборник радова*, Београд: Учитељски факултет, 157–167.

Миленковић (2010): Слађана Миленковић, *Бајковий свет и геингсва*, Сремска Митровица: Висока школа струковних студија за образовање васпитача.

Мићић (2010): Вишња Мићић, Фигуре конструкције у бајкама Гроздане Олујић (дидактичко-методички аспект), *Савремена књижевност за децу у науци и настави*, посебна издања, Научни скупови, књ. 10, Јагодина: Педагошки факултет, 125–138.

Николић (2012): Милка Николић, Могућности примене лингвостилистичког приступа у уџбеницима и настави језика у млађим разредима основне школе, *Литер*, 49, 111–124.

Николић (2016а): Милка Николић, Могућности примене лингвостилистичког приступа наставним садржајима из правописа у средњој школи, *Прилози настави српског језика и књижевности: часопис Друштва наставника српског језика и књижевности Републике Српске*, бр. 5, Бања Лука: 79–93.

Николић (2016б): Милка Николић, Употреба различитих језичких идиома у роману *Време кокоши* Добрила Ненадића, у: М. Ковачевић, Ј. Петковић (ур.), *Српски језик, књижевност, уметност*, Крагујевац: ФИЛУМ, 61–71.

Николић (2017): Милка Николић, Текстостилема у приповедном моделу романа *Дорошеј* Добрила Ненадића, у: М. Ковачевић, Ј. Петковић (ур.), *Српски језик, књижевност, уметност: (Српски) језик у комуникацивној функцији*, зборник радова, књ. 1, Крагујевац: ФИЛУМ, 189–199.

Олујић (1981): Гроздана Олујић, Поетика бајке, *Дейињсїво: часоїис о књижевносїи за децу*, год. 7, бр. 3, Нови Сад: Змајево дечије игре, 31–38.

Олујић (2006): Гроздана Олујић, Међужанровски односи: бајка и фантастична прича, *Узданица*, год. 3, бр. 1/2, Јагодина: Педагошки факултет, 81–87.

Опачић (2008): Зорана Опачић, Роман за младе као лектира у вишим разреди-ма основне школе (на примеру романа *Гласам за љубав* Гроздане Олујић), *Иновације у основношколском образовању – од ѿсїојећеї ка моїућем (зборник радова)*, Београд: Учитељски факултет, 245–253.

Опачић (2009): Зорана Опачић, Одрџање од правила у име унутарње слободе у романима Гроздане Олујић (поетика омладинског романа), у: *Зборник Маїице срїске за књижевносїи и језик*, књига педесет седма, свеска 3, Нови Сад: Матица српска, 591–612.

Опачић (2011): Зорана Опачић, *Поетика бајке Гроздане Олујић*, Београд: Српска књижевна задруга: Учитељски факултет.

Палибрк (2013): Ивана Палибрк, Графостилеми у српском и енглеском, у: М. Ковачевић (ур.), *Срїски језик, књижевносїи, уметносїи: Тенденција и иновације у савременом срїском језику*, зборник радова, књ. 1, Крагујевац: ФИЛУМ, 309–317.

Палибрк (2017): Ивана Палибрк, *Каракїерисїични їрафосїишлемски ѿсїиуїци у модерној аїлоамеричкој и срїској књижевносїи*, докторска дисертација. 15. 04. 2019. <https://fedorakg.kg.ac.rs/fedora/get/o:812/bdef:Content/get>.

Пијановић (2010): Петар Пијановић, Слика света и приповедачки поступак у роману *Гласам за љубав* Гроздане Олујић, у: *Бунїовници и сањари, књижевно дело Гроздане Олујић: зборник радова*, Београд: Учитељски факултет, 37–58.

РСЈ (2011). *Речник срїскоїа језика*, Нови Сад: Матица српска.

Спасић (2013): Јелена Спасић, Лингвостилистичка анализа приче „Апокрифна граматика” Николе Теофиловића, у: М. Ковачевић (ур.), *Срїски језик, књижевносїи, уметносїи: Тенденција и иновације у савременом срїском језику*, зборник радова, књ. 1, Крагујевац: ФИЛУМ, 215–223.

Хамовић (2010): Валентина Хамовић, *Држећи се зубима за вешар – о ликовима омладинских романа Гроздане Олујић*, у: *Бунїовници и сањари, књижевно дело Гроздане Олујић: зборник радова*, Београд: Учитељски факултет, 71–81.

Штасни (2012): Гордана Штасни, Лингвостилистичка интерпретација лирске песме „Грм”, *Метїодички видици*, бр. 3, 29–46.

Marija S. Raković
University of Kragujevac
Faculty of Philology and Arts
Center for the Study of Language and Literature
Kragujevac

LINGUO-STYLISTIC APPROACH TO THE NOVEL *GLASAM ZA LJUBAV* BY GROZDANA OLUJIĆ

Summary: The paper analyses linguo-stylistic features in the novel *Glasam za ljubav* [*I vote for love*] written by Grozdana Olujić. The analysis aims to determine stylistic devices at all language levels, particularly morphological, lexical, syntactic and textual stylistic devices, as the most dominant in the novel. At the morphological level, the following features are considered: (1) markedness of morphological categories and (2) expressive value of morphological categories (primarily the usage of verb forms). Concerning lexical stylistic devices, the emphasis is put on the following: (1) expressive lexis and (2) lexis with a particular functional-stylistic markedness. At the level of syntactic stylistics, the paper deals with differences between syntactic stylistic devices and syntactic synonymy on one side, and the opposition between nominal and verbal styles, as well as the different procedures of achieving syntactic expressiveness on the other. The following aspects of textual stylistics, a relatively new field of stylistic research, are examined: (1) strong textual positions; (2) textual stylistic conjunctions; (3) points of view, and (4) intertextuality, metatext, autoreferentiality. Furthermore, the analysis comprises the use of stylistic devices which contribute to Grozdana Olujić's writing style, to building the characters and to understanding the message of the novel. It can be concluded that these devices contribute to the uniqueness of language and style of Grozdana Olujić's writing.

Keywords: linguo-stylistics, stylistic devices, morphological stylistic devices, lexical stylistic devices, syntactic stylistic devices, textual stylistic devices, *Glasam za ljubav*, Grozdana Olujić.